

https://konyvesmagazin.hu/nagy/kerekgyarto_istvan_fecske_milan_elete_jo_sorsa_es_viszontagsagai.html?fbclid=IwAR0mH6vggnbMukPnRGDI62DX8hvUMZs3sB2OIFVjBeZQHUVlC8IRW8g4qq4

KERÉKGYÁRTÓ ISTVÁN KALLIGRAM PIKARESZ REGÉNY MARGÓ I
RODALMI FESZTIVÁL MARGÓ2023TAVASZ

Kerekgyártó István: Fecske Milánnal újra

végigjártam hatvan országot, mint fiatalkoromban

Kerekgyártó István *Fecske Milán élete, jó sorsa és viszontagságai* című könyvének bemutatója a Margó Irodalmi Fesztivál péntek délutáni esős hangulatának méltó ellensúlyozása volt. A vidám hangvételű könyv kapcsán Mészáros Sándor szerkesztő és Zoltán Gábor író-rendező beszélgetett a szerzővel Kakuk Marciról, Svejkről és arról is, miért nem volt korábban kedve a hedonista érzésű könyvet megírni.

Fotók: Posztós János

Rátkai Zsófi | 2023. május 13. |

KERÉKGYÁRTÓ ISTVÁN

Fecske Milán élete, jó sora és viszontagságai

Kalligram, 2023, 425 oldal

Mészáros első kérdését Zoltán Gáborhoz intézte, és a könyvvel kapcsolatos gondolatairól érdeklődött. Zoltán erre hangot adott annak az ellenérzésének, miszerint kortárs magyar irodalom olvasásakor gyakran szembesül vele, hogy az írók nem arról írnak, amit ismernek vagy amire rálátásuk van, hanem más írókat olvasva rájátszanak a stílusukra. Hangsúlyozta, “Kerékgyártó ezzel szemben rögtön arról írt, amit látott, és ehhez az első könyve óta ragaszkodik. Azonban ha valamikor úgy érzi, a valóság egy darabjáról nincs közvetlen információja, különös írói erényének köszönhetően annak utánamegy”. Ekkor példaként *Rükverc* című könyvének legemlékezetesebb részét hozta fel, amely

arról szólt, hogy a főhős hajléktalanok hogyan tengették az életüket Budapesten.

Zoltán Gábor a Kossuth Rádió számára készített egy sorozatot a *Makk Ászból*, amely Kerékgyártó István egyik korábbi könyve. Ezen keresztül kapcsolódott be a szerző munkásságába. Megemlítette Máté Gábor színművész jelentőségét a munkában, aki rendkívüli módon megszerette a szöveget és a későbbiekben is felolvasta a szerző alkotásait. Kerékgyártó ezen a ponton elismerte, hogy olyan sikeres volt a közös munka, hogy *Trüffel Milán* címszereplőjét már úgy írta meg, hogy azt Máté Gábor hangján hallotta.

Mészáros ekkor visszautalt arra, amikor korábban a valóságról beszélgettek, és kifejtette, hogy Kerékgyártó első regényét ő eléggé “megbírálta”, és itt említette a valóság jelenségét, ami szerinte a nyelvi közvetítettségben van, amit az első könyvében nem tapasztalt. “A második könyvben a *Makk Ászban* végre hallottam a hangját”, mondta. Tersánszky Józsi Jenő Kakuk Marci figurájának modernkori változata, a Fecske Milán a szerző fejéből már évekkel ezelőtt, a covid idején pattant ki. Ezt már Kerékgyártó Istvántól tudtuk meg, miután beszélgetőtársai arról érdeklődtek tőle, miért írt most egy kalandregényt. Elmondta, hogy egyrészt sokan szerették a *Trüffel Milánt*, és a kérdés az volt, hogy miért nem folytatta tovább, hiszen 1933-ban megszületik Trüffel Milán fia Budapesten, amikor ő elmegy Dél-Amerikába és csak 1956-ban ér vissza, épp a forradalomra. Kerékgyártó mindenféle vidám részletet kitalált már, de aztán, ahogy az korábban is történt vele, amikor egyre jobban belement a hajléktalan témába, most is egyre rosszabb kedve lett. Rájött, hogy ilyen körülmények között nem tud hedonista, vidám könyvet írni, ráadásul a hedonizmust sem tudta az 1957-59 közötti Magyarországra elhelyezni.

***A Rükverc* után elege lett az országból és mindenből, ami**

történt benne, nem akart társadalmi valóságról, politikáról írni.

Majd jött a covid, és egészségügyi okból elmenekült a Balatonra. Ebben a magányban úgy gondolta, ír egy olyan könyvet, amiben végre jól érzi magát. Létrehoz egy figurát, aki rokona a kedvenc regényhősének, Kakuk Marcinak. A pikareszk hagyományt Tersánszky után nem folytatta senki Magyarországon, anno azt mondták neki is kortársai, hogy nagyon jó, de hagyja abba - nem vették komolyan. Ezért Kerékgyártó úgy gondolta, hogy folytatná a pikareszk műfajt és megalkotná ezt a világban csavargó figurát, Fecske Milánt, aki *Trüffel Milán* után kapta a keresztnevét. Zoltán Gábor megértette a vidám figura megírása utáni vágyát, és hozzátette, jó emlék lesz ez a könyv arról az időszakról, amikor korlátozva voltunk a mozgásunkban. A teljes szabadságtól most is kellő mértékben el vagyunk zárva, mondta, szerinte

a szabadság csak vágyálom lesz a közeljövőben is, amelyet egy kalandregényen keresztül át lehet élni.

Zoltán Gábor szerint bizonyos értelemben radikálisabb ez a könyv, mint a *Rükverc* és a *Hurok*, amelyek lázítanak a társadalmi valóság ellen. Úgy véli, ha sarkítva fogalmazna, ez egy amorális könyv. A

történetek olyan hősről szólnak, akit nem lehet bepalizni, ne mondják meg neki, hogyan viselkedjen, mert ha valami nem tetszik neki, Fecske Milán fogja magát és elmegy, továbbrepül. Ebben Kakuk Marcihoz hasonlít, és el tudja képzelni, hogy az olvasók frusztráltak, mert mást keresnek ehhez képest, szokványos irodalmat, de az is lehet, hogy örülnek, hogy itt most nem az “itt élned-halnod kell” ezredik kimondása hangzik el, mint a korábbi művekben. Ekkor az olyan nemzetközi pikareszk regényeket említették, mint a *Svejk*, a *Huckleberry Finn*, és a jelenlévők úgy vélték, hogy ezek mindegyike csak mellékvágány az írók számára, kisebb kitérő.

Mészáros Sándor elmondta, hogy az irodalom folyamatosan változik, a műfajok nem állandók, alacsonyodnak, majd felemelkednek, ilyen például az anekdotikus elbeszélés, amelynek mindig van valami tanulsága. Ezt Esterházy Péter, Temesi Ferenc és még sokan rehabilitálták, általa pedig áthangolták a nevetést.

A továbbiakban arról volt szó, hogyan építette be a szerző a műbe a fiatalkori utazásait Afrikában. Kiemelte, hogy akkor több mint 60 országban járt, Laoszban például árvaházban zsonglőr előadást is tartott a barátjával. A könyv megírása során mindezt újra átélte, és nagyban támaszkodott ezekre az élményekre. Milán kópé figuráját a szerző maga is irigyelte, és ellenpontként mellé helyezte Somát, aki börtönbe is kerül, általa jól mutatja a bűnöző és kópé közötti különbséget. Érdekes, hogy ennél a pontnál a szerző elismerte, hogy sok ötletet és helyzetet lopott Tersánszkytól.